

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte Högskolan Dalarna	Huvudområde/examen Förskolläraexamen	ID-nr A-2020-03-4929

Bedömning av utvalda bedömningsområden

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar

Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredsställande*

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Lärosätets förutsättningar bedöms vara bristande när det gäller lärarutbildarnas vetenskapliga och professionsrelaterade kompetens. Förskollärautbildningen har få disputerade lärare, både inom pedagogiskt arbete och inom ämnesstudier. Dessutom finns det få disputerade lärare med professionskompetens inom förskoleområdet. De disputerade lärare som tjänstgör i utbildningen undervisar dessutom i låg grad. Trots att många adjunkter undervisar i utbildningen har de flesta av dem inte professionskompetens med inriktning mot förskoleområdet; särskilt inom ämnesstudierna är det bara ett fåtal som har sådan kompetens. Detta innebär att den sammanlagda kompetensen inte överensstämmer väl med utbildningens innehåll, mål och genomförande på kort och lång sikt. Bedömargruppen understryker behovet av att åstadkomma en balans mellan lärarnas sammantagna vetenskapliga och professionsrelaterade kompetens. Ett tydligt utvecklingsområde är också att öka lärarnas andel undervisning i utbildningen.

Forskningsmiljön och utbildningsmiljön bedöms vara sammankopplade. Det synliggör lärosätet till exempel genom att förskollärestudenter bjuds in vid disputationer, och genom att man streamar föreläsningar för de studenter som har svårt att delta vid lärosätet. Vidare anordnar lärosätet forskningsseminarier för personalen samt verksamhetsförlagda föreläsningar med interna och externa forskare för yrkesverksamma, studenter och lärarutbildare.

Sammantaget bedömer bedömargruppen att förutsättningarna inte är tillfredsställande."

Uppföljning av bedömningsområdet Förutsättningar

Bedömning i uppföljningen: *Tillfredsställande*

Lärosätets åtgärdsredovisning har kompletterats med uppgifter begärda av bedömargruppen angående den analys av orsakerna som låg till grund för vidtagna åtgärder samt hur mycket den externa lärarkompetensen deltar i förskollärautbildningen. Efter komplettering kvarstod frågor om vilka åtgärder som genomförts för att säkerställa vetenskaplig och professionsrelaterad kompetens på kort sikt.

Under intervjuerna förtydligades lärosätets ansträngningar gällande utbildningens förutsättningar. Genom satsningar på strategisk kompetensförsörjning har lärosätet enligt bedömargruppen gett utbildningen rätt förutsättningar. Detta genom både externrekrytering samt genom interna karriärvägar, rekryteringar och kompetensutveckling avseende lärare med vetenskaplig- och

Datum
2021-01-15Reg.nr
411-00163-20

professionsrelaterad kompetens. Nu finns det i varje kurs disputerade lärare och lärare med förskolläraryrkesbakgrund. Kärnan av lärare som tidigare huvudsakligen bestått av adjunkter, består numera av en högre andel disputerade lärare. Bedömargruppen vill dock påpeka att det är ett stort antal lärare som arbetar få procent i utbildningen, vilket ses som ett fortsatt utvecklingsområde för lärosätet.

Under intervjuerna framkom också att åtgärder har genomförts genom att det har tillförts tid för att fördjupa och förändra arbete med utbildningens kurser, program för inskolning av nya medarbetare, tid för inläsning av kurslitteratur, tid för forskning för personalen samt mentorer. Enligt lärosätet har en viktig insats varit att stärka examinatorers roll för att kvalitetssäkra utbildningens innehåll och genomförande. Enbart disputerade är numera examinatorer.

Bedömargruppen anser att lärosätet har gett förutsättningar för ökad vetenskaplig legitimitet för forskningsforskning. Därtill har relationen mellan forskning och utbildning stärkts genom att forskningsmiljöer har knutits tydligare till utbildningen. Nyanställda professorer stödjer i miljöbyggande samt i utbildningens forskningsanknytning. Det förekommer ett högt deltagande i forskolepedagogiska seminarier och vid formella och informella möten.

Sammantaget menar bedömargruppen att lärosätets insatser visar på tydliga förbättringar gällande resurstilldelning på flera områden så som kompetensförsörjning och utveckling. Under intervjuerna framgick att de åtgärder som vidtagits för att förbättra förutsättningarna redan har haft stor betydelse på kort sikt och att det har skapats en stabil miljö, vilket bedömargruppen menar kan bidra till att även skapa goda förutsättningar för att upprätthålla kompetensen på lång sikt.

Utifrån lärosätets åtgärdsredovisning, komplettering och intervju anser bedömargruppen att lärosätets analys av orsakerna till bedömningen inte tillfredställande och de åtgärder som redovisats bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna är tillräckliga och att bedömningsområdet Förutsättningar därmed bedöms vara tillfredställande.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat**Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredsställande***

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Inom kunskapsformen Kunskap och förståelse säkerställer inte utbildningens utformning och genomförande att studenterna uppnår samtliga examensmål inom kunskapsformen Kunskap och förståelse. Utbildningen når inte målpåfyllelse inom nödvändiga kunskaper inom det forskolepedagogiska området och ämnesområdet samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Detsamma gäller för kännedom om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, kännedom om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt kännedom om dess betydelse för yrkesutövningen när examen utfärdas. Detta framgår av bedömningen av de självständiga arbetena, samt av avsaknaden av länkning mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter, examination, betygskriterier och progression. Bedömargruppen vill dock lyfta fram att lärosätets arbete med att säkra studenternas kunskap och förståelse för vetenskapligt skrivande fungerar tillfredsställande. Ett annat gott exempel är att flertalet kurser har inslag som bearbetar och fördjupar vetenskaplig grund. En åtgärd som bedömargruppen ser som angelägen är att synliggöra

kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter, examination, betygskriterier och progression för att säkerställa måluppfyllelse av examensmålen inom kunskapsformen Kunskap och förståelse.

När det gäller kunskapsformen Färdighet och förmåga säkerställer inte utbildningens utformning och genomförande att studenterna uppnår samtliga examensmål inom kunskapsformen Färdighet och förmåga. Utbildningen möjliggör och säkerställer därmed inte att studenterna vid examen visar förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt över relevanta forskningsresultat för att bidra till att utveckla yrkesverksamheten och kunskapen inom yrkesområdet. Däremot är måluppfyllelsen tillfredsställande när det gäller att tillämpa den förskoledidaktik, ämnesdidaktik och metodik som krävs för undervisning och lärande. Måluppfyllelsen är också tillfredsställande inom förmågan att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt för att på bästa sätt stimulera varje barns lärande och utveckling. En åtgärd som bedömargruppen anser viktig är att synliggöra sambandet mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter, examination, betygskriterier och progression för att säkerställa måluppfyllelse av examensmålen inom kunskapsformen Färdighet och förmåga.

Utbildningen möjliggör och säkerställer inte examensmålen som rör kunskapsformen Värderingsförmåga och förhållningssätt. En åtgärd som bedömargruppen bedömer som viktig är att synliggöra sambandet mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter, examination, betygskriterier och progression för att säkerställa måluppfyllelse av examensmålen inom kunskapsformen Värderingsförmåga och förhållningssätt.

Utbildningens innehåll, utformning och genomförande beaktar, kommunicerar och förankrar ett jämställdhetsperspektiv. Ett utvecklingsområde är dock att säkerställa både en teoretisk och en innehållslig dimension av jämställdhetsperspektivet i förskolläroutbildningen.

I fråga om uppföljning, åtgärder och återkoppling har lärosätet ett utvecklat kvalitetssäkringssystem på såväl organisations- som utbildningsnivå och systemet ger stöd för att på både kort och lång sikt kvalitetssäkra utbildningens utformning, genomförande och resultat. Lärosätet verkar för att studenterna genomför utbildningen inom den planerade studietiden. Ett utvecklingsområde bedömargruppen vill lyfta är att säkerställa att det finns olika stödfunktioner för studenter, dels på lärosätetsnivå, dels på institutionsnivå. Lärosätet har ett utvecklat kvalitetssäkringssystem på såväl organisations- som utbildningsnivå och systemet ger stöd för att på både kort och lång sikt kvalitetssäkra utbildningens utformning, genomförande och resultat. Lärosätet verkar för att studenterna genomför utbildningen inom den planerade studietiden. Ett utvecklingsområde bedömargruppen vill lyfta är att säkerställa att det finns olika stödfunktioner för studenter, dels på lärosätetsnivå, dels på institutionsnivå.”

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i uppföljningen: *Inte tillfredsställande*

Lärosätets åtgärdsredovisning har kompletterats med uppgifter begärda av bedömargruppen angående förändringar av lärandemål i kunskapsformen kunskap och förståelse för att relatera till korrekt kunskapsform. Efter komplettering kvarstod frågor om hur lärosätet arbetar med kunskapsformen Kunskap och förståelse, främst kopplat till målet om att visa sådana kunskaper inom

det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen och målet som rör vetenskapsteori, kvantitativa och kvalitativa metoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Under intervjuerna framkom att det finns en osäkerhet kring konstruktiv länkning samt hur lärandemål formuleras. Bedömargruppen anser även att intervjun visade att målet om att visa sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen inte utformas, genomförs eller säkerställs på ett tillfredställande sätt. Målet som rör vetenskapsteori, kvantitativa och kvalitativa metoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet utformas, genomförs eller säkerställs inte heller på ett tillfredställande sätt.

Detta ligger i linje med bedömargruppens tidigare kritik mot avsaknaden av länkning mellan examensmål, lärande mål, lärandeaktiviteter, examination och betygskriterier, samt otydlighet vad gäller progression genom utbildningen.

Under intervjuerna framkom att kursplanerna inte heller skiljer tydligt mellan de olika kunskapsformerna kunskap och förståelse respektive färdighet och förmåga, vilket leder till en otydlighet i vad som bedöms.

Under intervjun förtydligades att lärosätets arbete med den konstruktiva länkningen har påbörjats och kommer att fortgå genom utbildningar för lärarkollegiet. Insatser kring förbättrat kursplanearbete och den konstruktiva länkningen är i ett initialt skede. I de senast fastställda kursplanerna syns därför ännu inte påtagligt resultaten av dessa förändringar.

Både ledning och lärare beskrev i intervjuerna den process varigenom kursplaner beslutas, detta genomförs på flera nivåer, beredning-granskning-fastställande, en process som syftar till att säkra kursplanernas kvalitet och likvärdighet. Befintliga kursplaner har gått igenom denna kvalitetssäkringsprocess men trots detta kvarstår otydlighet. Bedömargruppen anser att detta visar att lärosätets kvalitetssäkringssystem gällande kursplaner inte tycks fånga upp uppenbara fel och brister vad gäller förskollärarytbildningen.

Bedömargruppen anser sammanfattningsvis att omfattande och lovande satsningar har gjorts för förskollärarytbildningen. Åtgärder har genomförts via en plan för vetenskaplig progression i utbildningen. Även ett system har skapats för att kvalitetssäkra och säkerställa utbildningen genom förstärkning av examinatorns roll samt organisation för kursplanearbetet. Bedömargruppen anser trots detta att intervjun visar att lärosätet inte har uppnått tillräcklig förändring avseende reviderade kunskapsformer samt den konstruktiva länkningen. Aktuella kursplaner visar en fortsatt brist avseende användandet av kunskapsformer och säkrar därför inte måluppfyllelsen eller den konstruktiva länkningen. I kursplanerna tydliggörs inte korrekt kunskapsform i respektive kursplan samt att den konstruktiva länkningen fortfarande är otydlig.

Utifrån lärosätets åtgärdsredovisning, komplettering och intervju anser bedömargruppen att lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten är tillfredställande men de åtgärder som redovisats bedöms inte som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna inte ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Datum

2021-01-15

Reg.nr

411-00163-20

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning och komplettering

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Lärosäte: **Högskolan Dalarna**

Yrkesexamen: **Förskolläraexamen**

Mallen för åtgärdsredovisning ska användas av lärosäten vars utbildningars kvalitet har blivit ifrågasatt i UKÄ:s utbildningsutvärdering. Mallen består av de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering:

- **Förutsättningar**
- **Utformning, genomförande och resultat**
- **Doktorandperspektiv**
- **Arbetsliv och samverkan**

Mallen ska användas för de bedömningsområden som erhållit omdömet Inte tillfredsställande. Vilket eller vilka bedömningsområden som inte bedömts som tillfredsställande framgår av UKÄ:s beslut och bedömargruppens yttrande. För de bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande ska inte någon redovisning göras.

Instruktioner för uppföljning finns på UKÄ:s webbplats och i dokumentet *Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet* (UKÄ 2018). För information om de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering, se *Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå* (UKÄ 2016, reviderad 2018).

- Åtgärdsredovisningen indelas i enlighet med rubrikerna som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om.
- Lärosätet ombeds att först redovisa sin **analys** av bristerna och sedan en **redogörelse av de åtgärder** som genomförts i relation till bristerna.
- Lärosätet ombeds att endast fokusera på den bedömningsgrund eller del av bedömningsgrund som bedömts ha brister. Eventuella bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder som inte bedömts ha brister behöver inte redogöras för.
- De åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen ska vara genomförda och ska beskrivas så att de kan relateras till utbildningens tidigare uppläggning.
- Åtgärdsredovisningen ska kunna stå för sig själv, dvs. den ska inte inkludera länkar. Nya eller reviderade kursplaner och utbildningsplaner bör laddas upp i UKÄ Direkt. Alla källor ska vara tillgängliga för bedömargruppen vid förfrågan.
- Om åtgärdsredovisningen relaterar till åtgärder som gäller lärar- eller handledarresurser ska tabell över personal fyllas i som bilaga till åtgärdsredovisningen.
- Redovisningen för bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat ska inte överstiga 16 000 tecken (med blanksteg), exklusive mallens rubrik och inledande text. För övriga bedömningsområden gäller max 8 000 tecken (med blanksteg) per bedömningsområde,

exklusive mallens rubrik och inledande text. Mallens formgivning och marginaler ska inte ändras.

- Åtgärdsredovisningen och eventuella bilagor laddas upp och registreras i UKÄ Direkt senast det datum som angetts i UKÄ:s beslut. Se Användarmanual för UKÄ Direkt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts. Relatera till ifylld och bilagd tabell över personal om relevant.

Bedömningsområdet Förutsättningar innehåller följande bedömningsgrunder:

Personal: Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Utbildningsmiljö: Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Direkt efter att Högskolan Dalarna (HDA) tagit del av bedömargruppernas yttrande och UKÄ:s beslut angående högskolans ifrågasatta examenstillstånd, tillsatte rektor en särskild styrgrupp med uppgift att leda och kvalitetssäkra arbetet med åtgärdsplaner och åtgärdsredovisning i dialog med företrädare för respektive utbildning. Styrgruppen består av chefen för Akademin Utbildning, hälsa och samhälle, chefen för avdelningen Utbildningsvetenskap, utvecklingsledaren för lärarutbildningsområdet, ordföranden för Områdesnämnden utbildningsvetenskap, ämnesföreträdaren för Pedagogiskt arbete samt en företrädare från rektorskansliet.

Det första som styrgruppen företog sig var att i dialog med berörda chefer inom lärarutbildningens ledningsgrupp (se självvärderingens inledande beskrivning) ta fram en bemanningsplan som svarade mot de personalbehov som identifierats på kort såväl som lång sikt inom berörda utbildningar (förskolläro- och grundläroutbildningarna). Detta analysarbete av nuvarande personstyrka i relation till behoven resulterade i två former av rekryteringssatsningar, en extern och en intern.

Den externa rekryteringssatsningen samordnades med grundläroutbildningen och har hittills resulterat i att två professorer och en lektor i svenska med didaktisk inriktning och en gästprofessor i naturvetenskapernas didaktik har anställts. Den interna satsningen kan ses som ett direkt svar på bedömergruppens uppmaning att bättre utnyttja den professionsrelaterade vetenskapliga kompetens som redan finns inom HDA, men som endast undervisat till en begränsad del inom respektive utbildning. Inte mindre än fem s.k. meriteringsuppdrag bestående av minst 40 % undervisning/kursutveckling inom förskolläroutbildningen och minst 40 % forskning/kompetensutveckling med direkt anknytning till undervisningsuppdraget har tillsatts internt under hösten 2019. Behöriga att söka dessa uppdrag var tillsvidareanställda lärare med en doktorexamen av relevans för det förskolepedagogiska området och de ämnesområden som ingår däri.

Inom det förskolepedagogiska området har följande fem meriteringsuppdrag tillsatts för perioden 2020–2022 med möjlighet till ytterligare två års förlängning: Annie-Maj Johansson är disputerad i naturvetenskapernas didaktik och forskar om undervisning för hållbar utveckling och språkutvecklande förhållningssätt i förskola och förskoleklass. Maria Olsson är disputerad i specialpedagogik och forskar bl.a. om undervisning i förskolan och regionalt utvecklingsarbete kring

barn i behov av särskilt stöd. Åsa Pettersson har disputerat inom Tema barn och forskar om barn och medier och förskolans digitalisering. Christine Cox Eriksson är disputerad i specialpedagogik och forskar om förutsättningar för barns ordförrådsutveckling. Även om dessa personer hade en grundanställning vid lärosätet sedan tidigare, innebär denna satsning en tydlig förstärkning då deras undervisningsuppdrag nu koncentreras till förskollärarytbildningen samtidigt som utbildningens vetenskapliga grund stärks genom de riktade forskningsansatserna mot centrala delar av det förskolepedagogiska området. Det femte meriteringsuppdraget innehas av Maria Fredriksson som disputerade i pedagogiskt arbete i december 2019 med en avhandling om pedagogiska möten i förskolans praktik, ett område hon kommer att fortsätta utveckla i denna nya roll där undervisning och forskning kombineras på ett ändamålsenligt sätt.

Den mer långsiktiga kompetensförsörjningen mot förskollärarytbildningen säkras genom tidigare genomförda och nya satsningar på forskarutbildning inom förskolans område. Under våren 2020 disputerar ännu en adjunkt verksam inom utbildningen på en avhandling om förskollärares användning av digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten. Dessutom finns vid HDa idag ytterligare tre doktorander i pedagogiskt arbete som samtliga skriver sina avhandlingar inom det förskolepedagogiska området (matematik, bild och hållbar utveckling). För att ytterligare stärka den mer långsiktiga kompetensförsörjningen och ta höjd för kommande pensionsavgångar har beslut dessutom fattats om att avsätta interna medel för att kunna anställa sex nya doktorander med start hösten 2020 för forskarutbildning i pedagogiskt arbete (se bilaga). I den utlysning som gjorts efterlyses särskilt ansökningar med inriktning mot förskolans område, och i skrivande stund pågår bedömnings- och urvalsprocessen.

Sammantaget betyder dessa personalsatsningar att förskollärarytbildningen vid HDa har förstärkt såväl den vetenskapliga som professionsrelaterade lärarkompetensen på kort sikt samt vidtagit åtgärder för att säkerställa den mer långsiktiga kompetensförsörjningen genom riktade doktorandutlysningar. Som framgår av den bifogade personaltabellen har andelen undervisning som genomförs av personal disputerad i för utbildningen relevant område ökat från 17% till 32 % sedan 2018 års självvärdering, samtidigt som andelen undervisning som bedrivs av legitimerade förskollärare uppgår till 60%.

Förutom ovan beskrivna satsningar på att stärka och utöka lärarkompetensen och lärarresurserna mot förskolans område, har HDa även vidtagit åtgärder för att säkerställa att den vetenskapliga såväl som professionrelaterade lärarkompetensen bättre kommer alla studerande till del. Varje kurs inom utbildningen (UVK, VFU och FPO) undervisas gemensamt sedan starten av vårterminen 2020 av minst en lärare disputerad inom för kursen relevant område och minst en lärare med relevant professionskunskap, ofta i en och samma person. Detta gör att studenterna nu får möta en större variation av undervisande lärare som besitter såväl vetenskaplig som professionsrelaterad kompetens och som kan koppla undervisningen till pågående forskningsprojekt vid HDa och till professionserfarenhet från den pedagogiska yrkesverksamheten.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat innehåller följande

bedömningsgrunder:

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 1: visar sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen.

Mål 2: visar kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 3: visar förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevant forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet.

Mål 4: visar förmåga att tillämpa sådan förskoledidaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det förskolepedagogiska området och inom de ämnesområden som utbildningen avser samt för yrkesutövningen i övrigt.

Mål 5: visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje barns lärande och utveckling.

Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 6: visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Jämställdhet: Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

En central och återkommande kritik från bedömargruppen var att det i den tidigare självvärderingen saknas en tydlighet kring den konstruktiva länkningen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter, examinationer och bedömningskriterier. Utifrån en intern analys har vi därför under det senaste året arbetat med att förtydliga på vilket sätt utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenterna når examensmålen. Genomgående i åtgärdsredovisningen av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat, redovisas detta arbete med hjälp av två typer av matriser vars syfte är just att tydliggöra den konstruktiva länkningen och progressionen mot respektive examensmål.

Fyra arbetsgrupper bestående av lärare och forskare verksamma i utbildningen (en för varje mål) tillsattes med uppgift att ta fram underlag för vad som gjordes och fungerade väl samt för vad som skulle kunna göras och fungera bättre i relation till de synpunkter som framkommit från bedömargruppen. Detta analys- och utvecklingsarbete har resulterat i att elva kursplaner har reviderats, huvudsakligen vad gäller målformuleringar men i några fall även vad gäller innehåll (t.ex. nya lärandeaktiviteter) samt arbets- och examinationsformer. Samtliga reviderade kursplaner är beslutade och finns med som bilagor. Omfattande förtydliganden har också genomförts i de flesta kurshandböcker. Exempel på dessa förändringar redovisas nedan.

Bedömargruppen efterlyser explicit en tydligare etikettering av kurserna i programmet och nämner på flera ställen i sitt yttrande en otydlighet i självvärderingen kring vad som hör till den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK), den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) respektive det förskolepedagogiska området (FPO). Vi har därför tagit fram en ny bild över utbildningens struktur som uteslutande använder sig av den terminologi som tillämpas i Högskoleförordningens examensbeskrivning. I tabellen nedan synliggörs inte bara utbildningens struktur utan också hur de ingående kurserna skapar en progression från *grundläggande* (G) till *befästande* (B) och slutligen *fördjupade* (F) kunskaper, förmågor och förhållningssätt såsom de uttrycks i de ifrågasatta examensmålen. De kursplaner som reviderats markeras i tabellen med både den gamla och nya kurskoden. De nya kursplanerna är beslutade och bifogas denna åtgärdsredovisning.

Kursnamn	Område	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 6
Skolväsendets historia och samhällsuppdrag 15 hp PG1051 Ny kod: GPG2DQ	UVK 15 hp		G	G	G
Kommunikation och berättande 15 hp PG1097 Ny kod: GPG2DR	FPO 15 hp	G	G		G
I lekens värld 15 hp PG1091 Ny kod: GPG2DS	FPO 15 hp	G	G	G	
Didaktik och ledarskap 15 hp PG1060 Ny kod: GPG2DT	UVK 7,5 hp VFU 7,5 hp	B	G	B	B
Barns utveckling och lärande i matematik 15 hp MD1110	FPO 15 hp	G	G		
Bild i förskolan 15 hp BD1036 Ny kod: GBP2DA	FPO 15 hp	G			B
Utveckling och lärande (inkl VFU) 15 hp GPG25U	UVK 7,5 VFU 7,5	B	B	B	G
Naturvetenskap och teknik för lärare i förskola och förskoleklass 15 hp NV1031	FPO 15 hp	G			B/F
Rörelse och musik i förskolan 15 hp PG1079	FPO 15 hp	G			B
Sociala relationer, konflikter och makt (inkl VFU) 15 hp PG2067 Ny kod: GPG2E8	UVK 7,5 VFU 7,5	B	B	B	B
Tal- och skriftspråkutveckling 15 hp SV2017 Ny kod: GSV2DF	FPO 15 hp	F	F		
Specialpedagogik och föräldrasamverkan 7,5 hp PG 3046	UVK 7,5 hp		B		
Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning 7,5 hp PG 3030 Ny kod: APG242	UVK 7,5 hp		B/F		
Utvärdering och utvecklingsarbete (inkl VFU) 15 hp PG3039 Ny kod: APG248	UVK 7,5 hp VFU 7,5 hp	F	F	F	F
Examensarbete 15 hp PG2062 Ny kod: APG248	FPO 15 hp	F	F	F	F

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Mål 1: - visa sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen

Analys

En analys vi gör är att det administrativa system som HDa har, där *ämne* är minsta ekonomiska enhet och primär tillhörighet för anställning och kursadministration, har bidragit till otydligheten vad gäller vilka kurser som säkerställer studenternas kunskaper inom det förskolepedagogiska området. Men som framgår av ovanstående tabell är det sju kurser à 15 hp plus det självständiga arbetet (15 hp) som tillsammans utgör det förskolepedagogiska området (120 hp), oavsett administrativ ämnestillhörighet.

Med utgångspunkt i kritiken från bedömargruppen har vi också uppmärksammat en del brister i hur lärandemål formulerats i kursplaner samt hur progressionen ser ut genom programmet vad gäller det förskolepedagogiska området. Vi ser vikten av att progressionen i utbildningen är tydligt uttalad samt att målen formuleras klart då dessa är viktiga stöd och styrmedel för lärarpersonal och studenter i arbetet mot de mål som examensordningen föreskriver.

Vidtagna åtgärder

Såsom framgår av redovisningen av vidtagna åtgärder under aspekten Personal ovan, har HDa gjort en omfattande satsning för att stärka den vetenskapliga såväl som professionsrelaterade kompetensen inom utbildningen. Med hjälp av de riktade meriteringsuppdragen har programledningen i samarbete med lärarutbildningens ledningsgrupp säkerställt att varje kurs i programmet nu undervisas gemensamt av minst en lärare med professionskunskap mot förskolan och minst en lärare disputerad inom för kursen relevant ämnesområde (kompetenserna kan i vissa fall finnas hos en och samma lektor). Detta gäller även de kurser som organisatoriskt är placerade i andra ämnen än pedagogiskt arbete.

Som nämnts ovan har programansvariga i dialog med kursansvariga sett över utbildningens samtliga kursplaner för att säkerställa progressionen mot detta examensmål. I nedanstående tabell har vi listat *exempel* på lärandemål i de åtta FPO-kurser som bär det huvudsakliga ansvaret för att studenterna utvecklar de kunskaper som uttrycks i examensmål 1. Dessutom ges exempel på lärandemål från VFU-kurser som behandlar det förskolepedagogiska området.

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar mot examensmålet
Kommunikation och berättande	- visa kunskap om språkliga och estetiska uttrycksformer för att kunna skapa förutsättningar för barns kommunikation
I lekens värld	- visa kunskap om några lekteorier - visa kunskap om estetiska uttrycksformer som förutsättningar för lek
Didaktik och ledarskap (VFU)	- visa kunskap om pedagogiskt ledarskap i ett historiskt, interkulturellt och yrkesetiskt perspektiv med utgångspunkt i forskning av relevans för det förskolepedagogiska området - visa förmåga att i samarbete med lärare i förskolans verksamhet, använda språkliga och estetiska uttrycksformer samt digitala verktyg i syfte att skapa förutsättningar för lek och kommunikation
Barns utveckling och lärande i matematik	- redogöra för matematikdidaktisk forskning om barns matematikutveckling - utifrån styrdokument och matematikdidaktisk forskning observera och analysera situationer och miljöer som syftar till att stimulera lärande i matematik
Bild i förskolan	- skapa bilder med digitala och hantverksmässiga tekniker på en grundläggande nivå
Utveckling och lärande (VFU)	- visa kunskap om teorier om barns omsorg, fostran, utveckling och lärande, i såväl ett nutida som ett historiskt perspektiv samt visa förståelse för hur dessa teorier kan leda till olika förhållningssätt i förskolans och förskoleklassens verksamhet - visa förmåga att i bild- och matematikpedagogisk verksamhet skapa stimulerande miljöer för barns utveckling och lärande i relation till verksamhetens mål

Naturvetenskap och teknik i förskolan	- visa grundläggande kunskap i och om naturvetenskap och teknik med fokus på de områden som är relevanta för förskola och förskoleklass. - visa kunskap om olika fysiska miljöers betydelse för lärande
Rörelse och musik i förskolan	- visa förståelse för rörelsens och musikens betydelse för barns fysiska, psykiska och sociala utveckling och lärande
Sociala relationer (VFU)	- visa förmåga att planera, genomföra och utvärdera aktiviteter med barn i förskolan inom naturvetenskap, teknik, musik och rörelse, i ljuset av förskolans och förskoleklassens styrdokument och aktuell forskning
Tal- och skriftspråksutveckling	- visa kunskaper om det svenska språkets grundläggande struktur när det gäller grammatik och fonetik - visa fördjupade kunskaper om och kritiskt granska teorier om barns språkutveckling såväl i tal som i skrift i ett första- och andraspråksperspektiv - visa fördjupade kunskaper om lekens och fantasins betydelse för tal- och skriftspråksutveckling
Examensarbete	- visa fördjupade kunskaper om ett för förskolan relevant och avgränsat förskolepedagogiskt område omfattande områdets forskningshistorik, centrala forskningsproblem och aktuella forskningsbehov

I självvärderingen valde vi att exemplifiera hur studenterna ges förutsättningar att uppnå detta examensmål med hjälp av det förskolepedagogiska delområdet barns kommunikation och språkutveckling och grundläggande läs- och skrivinläring, ett område av central betydelse för såväl förskolan som förskoleklassen. Nedan exemplifieras hur vi har vidareutvecklat detta delområde genom att skapa större tydlighet kring den konstruktiva länkningen mellan lärandemål, lärandeaktiviteter, examination och kriterier för måluppfyllelse.

Kurs	Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter	Examination och kriterier för måluppfyllelse
Kommunikation och berättande G	- visa kunskap om språkliga och estetiska uttrycksformer för att skapa förutsättningar för barns kommunikation	Föreläsningar med uppföljande seminarier. Tre workshops om kommunikation, musik och dans under vilka de studerande får praktiskt öva på att utveckla språkliga och estetiska uttrycksformer. Studiebesök på kulturcentra i närområdet. Workshop om berättande och gestaltning som språkliga uttrycksformer.	Muntlig redovisning och skriftlig inlämning individuellt. (De studerande ska kunna visa att de muntligt kan berätta en saga med stöd av gestaltning. De bedöms även skriftligt vad gäller deras förståelse av hur språkutveckling gynnas av berättande och gestaltande i relation till aktuell forskning)
Didaktik och ledarskap B	- visa förmåga att i samarbete med lärare i förskolans verksamhet, använda språkliga och estetiska uttrycksformer samt digitala verktyg i syfte att skapa förutsättningar för lek och kommunikation	Verksamhetsförlagd utbildning där den studerande arbetar med uppgifter som berör lärandemålen. Studentens måluppfyllelse följs upp i trepartssamtal tillsammans med handledare och högskolelärare. Seminarier under VFU:n där de studerande reflekterar över sina erfarenheter i ljuset av forskningsbaserade teorier om barns kommunikation och språkutveckling. VFU-uppgift i dramapedagogiskt arbetssätt med fokus på kommunikation.	VFU (De studerande bedöms utifrån underlag från såväl handledare som ansvarig högskolelärare)
Tal- och skriftspråksutveckling F	- visa fördjupade kunskaper om lekens och fantasins betydelse för tal- och skriftspråksutveckling - visa förmåga att beskriva, analysera och kritiskt granska förskolans och förskoleklassens verksamhet och miljö utifrån ett tal- och skriftspråksperspektiv	Föreläsning med efterföljande seminarium där de studerande genomför kritisk granskning av kartläggningsmaterial för barns språk- och kommunikationsutveckling. Workshop om språklekar och barns skriftspråk. Campusdag med praktiska övningar. En heldag om digitalisering i förskolan där de studerande praktiskt använder sig av och kritiskt reflekterar över digitaliseringens möjligheter och utmaningar.	Skriftlig hemtentamen utifrån didaktiska ställningstaganden. (De studerande ska kunna visa att de kan tillämpa och omsätta sina kunskaper om tal- och skriftspråksutveckling i ett förskolesammanhang med stöd i aktuell forskning)

Tabellen ger exempel på hur utbildningen arbetar med *ett* ämnesområde inom det förskolepedagogiska området. Vi har på samma sätt arbetat med övriga ämnesområden som ingår i det förskolepedagogiska området, såsom lek och lärande, grundläggande matematikinläring, praktiska och

estetiska lärprocesser, natur och teknik, samt kunskaper om barns behov av omsorg. Denna process har synliggjort betydelsen av att vara tydlig gentemot studenterna om hur progressionen genom utbildningen ser ut genom att mer explicit återknyta till tidigare och hänvisa till framtida kurser.

Flera av de revideringar vi gjort i kursplaner har handlat om att tydligare skriva fram att de olika ämnesområdena ska förankras i aktuell forskning. Även om vi redan sedan tidigare haft en förankring så bidrar nya formuleringar till att detta också kan bli tydligare för studenterna.

Mål 2: - *visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen*

Analys

Bedömargruppen påtalar att HDa behandlar kännedom om forskningsmetoder i liten omfattning och särskilt kvantitativa metoder. Även här påtalar bedömargruppen den bristande redovisningen av den konstruktiva länkningen. Vid en analys av samtliga kurser har vi sett att vi behöver bli tydligare gentemot studenterna i de moment som behandlar olika aspekter av vetenskaplig metod i form av mer explicita och utvecklade kursmål, lärandeaktiviteter, examinationer och bedömningskriterier. Mer specifikt har vi tagit till oss kritiken vad gäller den tidigare något styvmoderliga behandlingen av kvantitativ metod, samt otydligheten vad gäller relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Vidtagna åtgärder

En grundlig analys av programmet i sin helhet har resulterat i att vi nu infört flera nya moment samt även gjort ett flertal förtydliganden av moment relaterade till detta examensmål som sedan tidigare redan ingått i utbildningen. Vi har även här valt att först visa på länkningen mellan examensmålet och ett urval av lärandemål i 12 av programmets 15 kurser, för att därefter ge några specifika exempel på hur vi arbetar med kvantitativ metod, dels sådana som funnits i programmet sedan tidigare, dels sådana som tillkommit efter vidtagna åtgärder.

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar mot examensmålet
Skolväsendets historia och samhällsuppdrag	- visa förmåga att inta ett vetenskapligt förhållningssätt gentemot verksamheten i förskola och förskoleklass samt kännedom om förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
Kommunikation och berättande	- visa grundläggande kunskaper i vetenskapligt förhållningssätt med särskilt fokus på observation
I lekens värld	- tillämpa dokumentation som redskap för att analysera barns lek i den pedagogiska verksamheten
Didaktik och ledarskap	- visa grundläggande förmåga till vetenskapligt skrivande samt använda intervju som vetenskaplig metod - visa förmåga att observera dokumentera och analysera förskollärarens betydelse för barns möjlighet till utveckling och lärande i lek och kommunikation
Barns utveckling och lärande i matematik	- utifrån styrdokument och matematikdidaktisk forskning observera och analysera situationer och miljöer som syftar till att stimulera lärande i matematik
Utveckling och lärande	- visa förmåga att med stöd av styrdokument och teorier observera, planera, genomföra, dokumentera och utvärdera undervisningen i den pedagogiska verksamheten
Sociala relationer, konflikter och makt	- visa förmåga att använda olika kommunikationsformer, såväl i verksamhetens vardag som i en intervjusituation med barn, samt reflektera över deras betydelse i olika samspelssituationer
Specialpedagogik	- visa fördjupad förmåga att observera, dokumentera och analysera barns allsidiga lärande och utveckling i förhållande till verksamheternas mål för att upptäcka och följa upp specialpedagogiska behov
Utvärdering och utvecklingsarbete	- redogöra för och analysera olika teoretiska perspektiv och metoder för att hantera utvärdering och utvecklingsarbete inom förskola och förskoleklass
Tal- och skriftspråksutveckling	- visa förmåga att beskriva, analysera och kritiskt granska förskolans och förskoleklassens verksamhet och miljö utifrån ett tal- och skriftspråksperspektiv - visa förmåga att sammanställa och diskutera kursinnehållet utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt
Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning	- visa kunskaper om kvalitativa och kvantitativa forskningstraditioner, metoder samt förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
Examensarbete	- visa förmåga att självständigt välja, motivera och tillämpa metodik för datainsamling och analys anpassad efter arbetets syfte

I matrisen nedan exemplifieras hur vi efter vidtagna åtgärder arbetar mer medvetet och aktivt med kvantitativa metoder i fem av utbildningens kurser. Kvalitativa metoder har fortfarande en central plats i utbildningen då vi menar att många av dessa metoder är tillämpbara i den löpande pedagogiska praktiken för att få syn på förhållanden som kan utvecklas. Som exempel på metod för datainsamling kan nämnas att vi arbetar med intervju på grundläggande nivå i *Didaktik och ledarskap*, på befästande nivå i *Sociala relationer* och på fördjupad nivå i såväl vetenskapsteori- som examensarbetskursen. Efter bedömargruppens synpunkter har vi genomgående tydliggjort för studenterna (i kursmål såväl som i kurshandböcker och lärandeaktiviteter) vilken typ av vetenskapliga metoder det är som behandlas i de olika kurserna.

Bedömargruppen synliggör även en brist på tydlighet vad gäller hur vi behandlar relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nedan beskrivs hur denna relation kommer till uttryck i såväl lärandemål som lärandeaktiviteter. Det är framförallt i kursen *Tal- och skriftspråksutveckling* samt i kursen *Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning* som innebörden i dessa begrepp och deras inbördes relation fördjupas och examineras.

Kurs	Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter	Examination och kriterier för måluppfyllelse
Skolväsendets historia och samhällsuppdrag G	- visa förmåga att inta ett vetenskapligt förhållningssätt vad gäller verksamheten i förskola och förskoleklass samt kännedom om förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet	Introducerande föreläsning om vad som menas med en förskola på vetenskaplig grund, samt om relationen mellan forskningsfrågor och vetenskaplig metod. Efterföljande seminarium där betydelsen av metodfrågor diskuteras i relation till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.	Skriftliga inlämningar där det vetenskapliga förhållningssättet bedöms. (De studerande ska kunna visa att de kan inta ett vetenskapligt perspektiv på förskoleverksamhet i ljuset av tidigare erfarenheter)
Barns utveckling och lärande i matemaik G	- utifrån styrdokument och matematikdidaktisk forskning observera och analysera situationer och miljöer som syftar till att stimulera lärande i matematik	Föreläsning om kvantitativa metoder för analys av observation. På ett seminarium tränar de studerande på att använda observationsschema för att därefter under en fältdag observera förskoleverksamhet. De studerande presenterar och analyserar sitt eget resultat samt kritiskt granskar en medstuderandes observation och val av metod.	Muntliga redovisningar (De studerande ska kunna visa förmåga att sammanställa observationsresultat, dra egna slutsatser, samt även kritiskt reflektera över metodval) Hemtentamen (De studerande ska kunna visa förmåga att använda resultatet från observationerna till att skapa nya undervisningssituationer)
Tal- och skriftspråksutveckling G/B	- visa förmåga att sammanställa och diskutera kursinnehållet utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt	Uppgift om att lyssna på barns tal (fältuppgift) samt förinspelat material. Analysera barns ordförråd med hjälp av kvantitativ metod (enskild uppgift, seminarium) Föreläsning om kvantitativ metod utifrån aktuellt forskningsprojekt vid HDa. Analysera kvantitativa data från aktuell studie vid HDa (studiegruppsuppgift). Intervjuer för insamlande av kvantitativa data med förskollärare (fältuppgift). Egen sökning av forskningslitteratur med fokus på vetenskaplig metod (seminarium).	Två examinerande seminarier där studenterna redovisar skriftliga uppgifter. (De studerande ska kunna visa förmåga att förhålla sig till och använda sig av olika typer av kvantitativa data för att utveckla kunskap om barns tal- och skriftspråksutveckling)
Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning B/F	- visa kunskaper om kvalitativa och kvantitativa forskningstraditioner och metoder, samt om förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.	Föreläsning om kvantitativa forsknings-traditioner och -metoder, med exempel från aktuell forskning inom det förskolepedagogiska området. Föreläsning som jämför metoder i relation till forskningsfrågor.	Examinerande seminarium (De studerande ska kunna visa fördjupad förståelse för metodvalets betydelse för olika typer av kunskapsanspråk)

		Seminarium om metodval kopplat till forskningsfrågor. Möjligheter och styrkor med olika metoder. Analyserar texter utifrån argumentation kring metod (seminarium). Sökning i databaser efter förskolepedagogisk forskning (workshop).	Egen synopsis inför examensarbetet samt opposition på medstudents text. (De studerande ska kunna visa förmåga att urskilja relevant forskning i relation till den egna problemformuleringen)
Examensarbete F	- visa förmåga att självständigt välja, motivera och tillämpa metodik för datainsamling och analys anpassad efter arbetets syfte	Två föreläsningar om syfte och val av metod. Självständigt arbete under handledning.	Akademisk uppsats som försvaras individuellt samt opposition på medstudents arbete (De studerande ska visa förmåga att med stöd i teoretiska och metodologiska resonemang välja, motivera och tillämpa metodik för datainsamling och analys anpassat efter arbetets syfte)

Mål 3: - visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet.

Analys

Bedömargruppen konstaterar att bedömningsunderlaget saknar information om huruvida utbildningen möjliggör och säkerställer måluppfyllelsen för de två delarna i examensmålet. Det saknas exempelvis en tydlig beskrivning av hur lärosätet möjliggör och säkerställer den analytiska förmågan genom lärandemål, lärandeaktiviteter, examinationer, betygskriterier och progression. Granskningen av de självständiga arbetena visade också på vissa svårigheter med den analytiska förmågan och förmågan att systematisera och reflektera. Vår analys är att utbildningen behöver bli tydligare och ytterligare utveckla de moment där studenterna erbjuds förutsättningar och möjligheter att utveckla de analytiska förmågorna, samt hur dessa bedöms och examineras.

Vidtagna åtgärder

Nedan redovisas resultatet av en systematisk genomgång av utbildningsens samtliga kurser för att utveckla och synliggöra progressionen mot detta examensmål. Först ges exempel på lärandemål från sex olika kurser där alla tre utbildningsområden är representerade (UVK, FPO och VFU), därefter exemplifieras länkningen mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination i mer detalj.

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar mot examensmålet
I lekens värld	- tillämpa dokumentation som redskap för att analysera barns lek i den pedagogiska verksamheten - analysera hur lek styrs av sociala normer och föreställningar om makt, etnicitet, ålder och kön
Didaktik och ledarskap	- visa grundläggande didaktisk förmåga att, i samarbete med verksamma lärare, planera och leda verksamhet i relation till aktuella styrdokument samt diskutera och värdera det egna pedagogiska ledarskapet - visa förmåga att observera, dokumentera och analysera förskollärarens betydelse för barns möjlighet till utveckling och lärande i lek och kommunikation
Utveckling och lärande	- visa förmåga att med stöd av styrdokument och teorier observera, planera, genomföra, dokumentera och utvärdera undervisningen i den pedagogiska verksamheten
Sociala relationer, konflikter och makt	- visa förmåga att utifrån ovanstående teorier (teorier om sociala relationer, kommunikation, konflikter och makt) analysera, problematisera och kommunicera frågor som rör sociala relationer i förskolan och sociala arenor med relevans för förskolans verksamhet

Utvärdering och utvecklingsarbete	- visa förmåga att på ett konstruktivt och kritiskt sätt använda verktyg och strukturerande underlag för att utvärdera och utveckla förskolans förskoleklassens verksamhet
Examensarbete	- visa fördjupade kunskaper om ett för förskolan relevant och avgränsat förskolepedagogiskt område omfattande områdets forskningshistorik, centrala forskningsproblem och aktuella forskningsbehov. - visa förmåga att undersöka, kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter - visa förmåga att konstruktivt och kritiskt granska och värdera eget och andras examensarbete med avseende på innehåll, struktur och relevans för arbetet i förskolan och/eller förskoleklassen

Som framgår ovan är det framförallt i examensarbetet som de studerande förväntas uppnå detta examensmål, men för att de ska få förutsättningar att klara detta behöver övning ske genom hela utbildningen. Nedan exemplifieras den konstruktiva länkningen mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination genom utbildningen med avseende på progressionen mot detta examensmål.

Kurs	Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter	Examination och kriterier för måluppfyllelse
I lekens värld G	- analysera hur lek styrs av sociala normer och föreställningar om makt, etnicitet, ålder och kön	Heldag om kön med dialogisk föreläsning, grupparbete och avslutande diskussion. Ett seminarium om teoretiska perspektiv: tillträdesstrategier och kamratkultur. Fältuppgift där barns lek studeras. Grupparbete där fältuppgifterna bearbetas Föreläsning om analys. Eget arbete med att göra analys utifrån redan befintligt material.	Skriftlig analys utifrån givet material (De studerande ska kunna visa förmåga att dokumentera barns lek i förskolan samt analysera hur barns lek i förskolan påverkas av olika faktorer. Bedömning sker också av grundläggande förmåga till vetenskapligt skrivande.)
Utveckling och lärande B	- visa förmåga att med stöd av styrdokument och teorier observera, planera, genomföra, dokumentera och utvärdera undervisningen i den pedagogiska verksamheten	Föreläsning om teorier om barns omsorg, fostran, utveckling och lärande. Tre uppföljande seminarier om hur dessa teorier kan användas för analyser av barns utveckling och lärande. Föreläsning om olika former för observation VFU uppgift där de studerande genomför en egen observation av pedagogiska verksamhet. Workshop utifrån genomförda observationer. Eget analysarbete utifrån observationerna som presenteras skriftligt och därefter ventileras på seminarium.	Skriftlig analys utifrån eget skapat material (De studerande ska kunna reflektera och resonera kring olika perspektiv om barns utveckling och lärande, hur de analyserar sin observation utifrån valda perspektiv samt hur de reflekterar över observationen med tydlig och relevant koppling till olika perspektiv. Även hur studenterna formulerar sig med gott skriftspråk och användande av korrekt formalia och referenser bedöms)
Examensarbete F	- visa förmåga att undersöka, kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter	Två föreläsningar om olika metoder för att vetenskapligt studera förskolans verksamhet. Handledning med tydliga avstämningspunkter. På lärplattformen tillhandahålls ytterligare resursföreläsningar, exempeluppsatser, lathundar och annat stödmaterial.	Akademisk uppsats Individuell ventilering och försvar av eget arbete samt opponering på medstudents arbete (De studerande ska visa förmåga att undersöka, kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera, och syntetisera egna och andras erfarenheter.)

Mål 6: - visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling

Analys

I den tidigare självvärderingen saknades en tydlig beskrivning av hur examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter, examinationer och betygs-kriterier är sammankopplade för att möjliggöra och säkerställa

att studenterna når målet. Det framgick inte heller hur progressionen ser ut i utbildningen när det gäller förmågan att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga aspekter. Våra analyser visar också att det finns behov av att ytterligare utveckla området hållbar utveckling. Utbildningen beaktar de mänskliga rättigheterna och i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, men vår analys är att området behöver mer teoretisk förankring varför detta beaktats i de åtgärder som redovisas nedan.

Vidtagna åtgärder

En systematisk genomgång av utbildningens samtliga kurser har resulterat i ett antal åtgärder för att stärka undervisningen om framför allt mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Ett flertal kursplaner har reviderats och nya moment i utbildningen har introducerats. Nedan redovisas några exempel från de kurser i programmet som innehåller lärandemål som svarar mot detta examensmål.

Kurs	Exempel på lärandemål som svarar mot examensmålet
Skolväsendets historia och samhällsuppdrag	- reflektera över verksamhetens styrdokument utifrån ett läroplansteoretiskt, utbildningspolitiskt och utbildningsfilosofiskt perspektiv
Kommunikation och berättande	- analysera och tolka bilderböcker och andra former av berättande samt diskutera skönlitteratur som uttryck för normer och värderingar
Didaktik och ledarskap	- visa kunskap om lärares yrkesetiska principer samt aktivt verka i sitt ledarskap för förskolans värdegrund och samhällsuppdragets intentioner
Bild i förskolan	- gestalta och problematisera olika aspekter av hållbar utveckling med stöd av visuella uttrycksformer - diskutera och reflektera över olika bildmediers uttrycksmöjligheter där barn kan gestalta sina erfarenheter, tankar och idéer
Utveckling och lärande	- visa förmåga att identifiera hur barns lärande och utveckling påverkas av sociala, ekonomiska, kulturella och internationella villkor
Naturvetenskap och teknik i förskolan	- reflektera över naturvetenskap och teknik ur ett genus- och hållbarhetsperspektiv
Rörelse och musik i förskola och förskoleklass	- skapa lärandesituationer i rörelse och musik ur såväl ett delaktighets- som ett inkluderingsperspektiv - visa förståelse för rörelsens och musikens betydelse för barns fysiska, psykiska och sociala utveckling och lärande
Sociala relationer, konflikter och makt	- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten beakta, kommunicera och agera utifrån grundläggande demokratiska värderingar samt utifrån jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv
Utvärdering och utvecklingsarbete	- visa förmåga att relatera innehållsmässiga och metodologiska val i kvalitetsarbetet till hållbar utveckling, didaktiska perspektiv och barns olika behov i förhållande till mål för verksamheten i förskola och förskoleklass

Nedan ges exempel på lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationsformer i fyra av utbildningens kurser vilka skapar förutsättningar för, och säkerställer att, de studerande uppnår målet om att i den pedagogiska verksamheten beakta mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Vi har också vid lärosätet en lektor och en nyanställd doktorand som tillsammans driver ett forskningsprojekt om olika aspekter av hållbar utveckling i relation till förskolans verksamhet, vilket ytterligare bidrar till att området har fått en alltmer central plats i utbildningen. Även inom naturvetenskapsämnet finns ett särskilt intresse för forskning om utbildning för hållbar utveckling i förskola och förskoleklass. Mot bakgrund av att barnkonventionen från och med i år blivit lag i Sverige har frågor som rör detta också fått större tyngd i utbildningen.

Kurs	Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter	Examination och kriterier för måluppfyllelse
Skolväsendets historia och samhällsuppdrag G	- reflektera över verksamhetens styrdokument utifrån ett läroplansteoretiskt, utbildningspolitiskt och utbildningsfilosofiskt perspektiv.	Föreläsning om hållbar utveckling med uppföljande seminarium. Föreläsning om demokrati och mänskliga rättigheter. Workshop om barnkonventionen. Samtal med personer ur andra generationer och från andra länder.	Skriftlig inlämningsuppgift (De studerande ska kunna reflektera över begreppet hållbar utveckling utifrån kursens olika perspektiv) Workshop om barnkonventionen (De studerande ska kunna visa förmåga till reflektion)

Bild i förskola och förskoleklass B	- gestalta och problematisera olika aspekter av hållbar utveckling med visuella uttrycksformer	Experimenterande och undersökande av olika material och tekniker utifrån ekonomiska och ekologiska aspekter (seminarium, eget arbete samt portfolio). Föreläsning om hållbar utveckling i relation till barn, unga och rörlig bild. Skapande av egna filmer med fokus på barnkonventionen och diskrimineringsgrunderna. Workshop med digitala tekniker som didaktisk resurs, med förankring i de globala målen för hållbar utveckling och barnkonventionen.	Portfolio (De studerande ska kunna visa reflektionsförmåga i relation till lärandemålet) Digital filmproduktion (De studerande ska kunna visa förmåga att såväl gestalta som analysera och problematisera aspekter av hållbar utveckling genom en filmproduktion)
Naturvetenskap och teknik i förskola och förskoleklass B/F	- reflektera över naturvetenskap och teknik ur ett genus- och hållbarhetsperspektiv	Föreläsning om förskoledidaktik i relation till lärande för hållbar utveckling. Föreläsning om ekologiska aspekter av hållbar utveckling. Temavecka om lärande i hållbar utveckling - föreläsning, seminarium och litteraturstudier. Workshop om livscyklar. Seminarium om teknik och genus. Exkursion med fokus på biologisk mångfald i ett hållbarhetsperspektiv.	Skriftlig och muntlig redovisning om kretslopp och nedbrytning. (De studerande ska kunna visa kunskaper om grundläggande processer inom cellandning, fotosyntes och grundämnen kretslopp.) Seminarium om barnböcker och forskning. (De studerande ska kunna visa förmåga att analysera och reflektera kring teknik i barnböcker samt resonera om hur förskolans verksamhet kan motverka traditionella könsroller och erbjuda barn att utveckla intresse för teknik och naturvetenskap oberoende av kön.) Seminarium och inlämningsuppgift (De studerande ska kunna visa förmåga att planera och reflektera över ett lärandemoment där barns delaktighet är i fokus och där barnen erbjuds att utveckla förmågor som handlingskompetens, kritiskt tänkande och argumentation.)
Utvärdering och utvecklingsarbete F	- visa förmåga att relatera innehållsmässiga och metodologiska val i kvalitetsarbetet till hållbar utveckling, didaktiska perspektiv och barns olika behov i förhållande till mål för verksamheten i förskola och förskoleklass	”Miniföreläsningar” (heldag) om hur förskolan och förskoleklassen kan arbeta med olika aspekter av hållbar utveckling i sitt utvärderings- och utvecklingsarbete. Seminarier och workshops inför examinerande grupparbete och individuellt utvecklingsarbete.	Grupparbete med case (De studerande ska kunna reflektera över olika aspekter av hållbar utveckling i relation till förskolans och förskoleklassens verksamhetsmål samt hur de olika aspekterna kan förhålla sig till varandra) Utvecklingsarbete (De studerande ska visa förmåga att motivera val av innehåll och metod för ett utvecklingsarbete i förskola eller förskoleklass utifrån ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv på hållbar utveckling)

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Studentperspektiv innehåller följande bedömningsgrund:

Studentperspektiv: Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till bedömningsgrunden eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan innehåller följande bedömningsgrund:

Arbetsliv och samverkan: Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Komplettering av åtgärdsredovisning avseende utvärdering av förskollärarytutbildning

Högskolan Dalarna har tagit emot UKÄ:s begäran om komplettering avseende uppföljning av utbildningsutvärderingen av förskollärarytutbildningen. Bedömargruppen efterfrågar tre kompletteringar vilka redovisas i tur och ordning nedan.

1. ”Redovisning av den analys av orsakerna som låg till grund för vidtagna åtgärder inom bedömningsområdet Förutsättningar”

Redan tidigare har HDa:s kvalitetssystem genom såväl verksamhetsuppföljningar som nämndernas granskningar identifierat ett behov av att stärka den vetenskapliga professionskompetensen runt förskollärarytutbildningen och rekryteringar har därför pågått under en längre tid. Våra återkommande rekryteringsförsök, de senaste med attraktiva anställningar med hög andel forskning i tjänsten, har visat att tillgången på forskarutbildade förskollärare är betydligt lägre än den samlade efterfrågan vid landets förskollärarytutbildningar. Vår analys är därför att vi som lärosäte i ännu större utsträckning måste arbeta med strategisk kompetensförsörjning genom interna karriärvägar, rekryteringar och kompetensutveckling. Som beskrivits i åtgärdsredovisningen kompletterades därför den externa rekryteringssatsningen, dels med en motsvarande intern utlysning som resulterat i tillsättandet av fem s.k. meriteringstjänster (40% forskning, 40% undervisning inom förskollärarytutbildningen), dels med en särskild satsning på att forskarutbilda vår egen personal inom förskollärarytutbildningen. Den senare av dessa åtgärder har nu resulterat i att tre av våra adjunkter antagits till forskarutbildning i pedagogiskt arbete med inriktning mot förskola/förskoleklass (80% forskning, 20% undervisning inom förskollärarytutbildningen).

Vår slutsats är därför att vi genom att både kontinuerlig rekrytera extern lärarkompetens och strategiskt stärka och vidareutveckla den interna säkerställer utbildningens behov både på kort och på lång sikt.

2. ”Redovisning av hur mycket den externa lärarkompetensen deltar i förskollärarytbildningen”

Som beskrivits i åtgärdsredovisningen har två professorer och en lektor i svenska med didaktisk inriktning och en gästprofessor i matematikdidaktik anställts inför hösten 2020, vilka därför ej fanns upptagna i den då bifogade lärartabellen. Dessa nyrekryterade lärare kommer framför allt att bidra till utbildningen genom att stärka och vidareutveckla våra ämnesdidaktiska miljöer och den samlade lärarkompetensen inom yngre barns lärande. Sammantaget beräknas dessa externrekryterade professorer och lektorer initialt delta i undervisning på förskollärarytbildningen till en omfattning motsvarande c:a 20% av en heltidstjänst.

Förutom den tidigare nämnda satsningen där tre av våra adjunkter nu antagits och påbörjat forskarutbildning med inriktning mot förskola/förskoleklass har ytterligare två doktorander i pedagogiskt arbete anställts, en med inriktning mot matematikundervisning i förskoleklass och en med inriktning mot förskolors arbete med undervisning för hållbar utveckling. Båda dessa kommer i likhet med de tre andra fr.o.m. hösten 2020 bedriva 80% forskning/forskarutbildningsstudier och 20% undervisning inom förskollärarytbildningen. Dessa två externrekryterade doktorander fanns inte heller med i den tidigare inskickade personaltabellen.

Ett annat viktigt led i den systematiska kompetensförsörjningen är också att på alla nivåer ytterligare förstärka med professionskompetens inom förskolans område, detta inte minst eftersom nu tre av våra adjunkter övergått till att vara forskarstuderande. Det har därför också inför hösten 2020 anställts tre nya adjunkter med förskollärarytexamen och mångårig yrkeserfarenhet från förskola/förskoleklass, varav en har en masterexamen i specialpedagogik, en är i slutskedet av sina magistersstudier och en kommer att påbörja studier på avancerad nivå. Inte heller dessa tre fanns med i personaltabellen.

Sammantaget betyder detta att HDa nu, utöver de fem meriteringstjänsterna mot förskoleområdet, har sju doktorander anställda vilka samtliga undervisar inom förskollärarytbildningen parallellt med sina doktorandstudier inom det förskolepedagogiska området. Så trots utmaningarna med den externa rekryteringen av disputerade lärare med professionskompetens inom förskolans område, menar vi att den interna satsningen på meriteringstjänster för disputerade lärare, tillsammans med den omfattande satsningen på doktorandanställningar och kompetensutveckling, borgar för att den vetenskapliga professionskompetensen är tillfredsställande på kort såväl som lång sikt.

3. ”Redovisning av förändring av lärandemål i kunskapsformen kunskap och förståelse (mål 1 och 2) för att relatera till korrekt kunskapsform”

Den huvudsakliga kritik som framfördes i bedömargruppens utlåtande var att det i självvärderingen inte tydligt framgår huruvida utbildningen möjliggör och säkerställer måluppfyllelsen och att det saknas konkreta exempel på länkningen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination. Den genomgång och analys av den konstruktiva länkningen som gjordes av utbildningens samtliga kurser redovisades därför i form av matriser med konkreta exempel. Detta betyder att matriserna i åtgärdsredovisningen i huvudsak visar exempel på redan befintligt kursinnehåll som inte tydligt framgick i

självvärderingen. Exempel på förändringar som gjorts i lärandemålen och härtill länkade lärandeaktiviteter till följd av vår genomgång och analys redovisas under respektive examensmål nedan.

1. *visa sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

Vår analys av den konstruktiva länkningen i relation till detta examensmål visade på ett behov av att ytterligare stärka den del av målet som omfattar ”kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete” i de kurser där det tidigare inte varit lika framträdande. Ett exempel är kursen *Didaktik och ledarskap*, vars lärandemål nu kopplas tydligare till forskning av relevans för det förskolepedagogiska området: ”visa kunskap om pedagogiskt ledarskap i ett historiskt, interkulturellt och yrkesetiskt perspektiv *med utgångspunkt i forskning av relevans för det förskolepedagogiska området*” (tillägg i kursiv stil). Nya lärandeaktiviteter som länkas till detta lärandemål är ett antal seminarier under studenternas VFU där de får möjlighet att mer systematiskt reflektera över sina erfarenheter från den pedagogiska praktiken i ljuset av forskningsbaserade teorier om barns kommunikation och språkutveckling.

En annan förändring i lärandemålen är att progressionen mot examensmålet har förtydligats. I kursen *Tal- och skriftspråksutveckling*, som är den avslutande kursen inom det förskolepedagogiska delområdet barns kommunikation och språkutveckling och grundläggande läs- och skrivinlärning, krävs numera ”*fördjupade kunskaper om barns språkutveckling såväl i tal som i skrift i ett första- och andraspråksperspektiv*”, liksom ”*fördjupade kunskaper om lekens och fantasins betydelse för tal- och skriftspråksutveckling*”. Utöver tidigare redovisade lärandeaktiviteter har fördjupande workshops lagts till om barns språklekar och deras betydelse för tal- och skriftspråksutveckling.

2. *visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Vad gäller förändringar i lärandemål i relation till detta examensmål så är det framför allt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet som har lyfts fram tydligare i två av utbildningens kurser. Dessa begrepp och deras inbördes relation tas nu upp redan i den inledande UVK-kursen *Skolväsendets historia och samhällsuppdrag*: ”visa förmåga att inta ett vetenskapligt förhållningssätt gentemot verksamheten i förskola och förskoleklass *samt kännedom om förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*” (tillägg i kursiv). Nya lärandeaktiviteter som länkats till detta lärandemål är uppföljande seminarier där betydelsen av metodfrågor diskuteras i relation till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Examination av detta lärandemål sker genom skriftliga inlämningsuppgifter.

Den kurs där detta examensmål fördjupas och behandlas i sin helhet är som tidigare *Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning* där även det andra ledet nu lagts till: ”visa kunskaper om kvalitativa och kvantitativa forskningstraditioner och metoder, *samt*

om förhållandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.” Kopplat till detta lärandemål har ytterligare seminarier lagts till som behandlar den beprövade erfarenhetens betydelse för val av forskningsfrågor såväl som val av vetenskaplig metod för empiriinsamling och analys. Examination sker dels muntligt i form av ett examinerande seminarium, dels skriftligt genom en synopsis av forskning av relevans för det kommande examensarbetet.

När det gäller kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder så har vi tagit fram en progressionsplan som innebär att studenterna gradvis introduceras i olika former av vetenskapliga metoder i relation till respektive kursinnehåll. Detta betyder till exempel att kursen *Kommunikation och berättande* nu särskilt behandlar vetenskaplig observation: ”visa grundläggande kunskaper i vetenskapligt förhållningssätt *med särskilt fokus på observation*” (tillägg i kursiv), och kursen *Sociala relationer, konflikter och makt* introducerar studenterna till intervju som metod: ”visa förmåga att använda olika kommunikationsformer, *såväl i verksamhetens vardag som i en intervjusituation med barn*, samt reflektera över deras betydelse i olika samspelssituationer” (tillägg i kursiv).

De mest omfattande förändringarna i utbildningen i syfte att stärka studenternas kunskaper om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder är annars synliga i kursernas lärandeaktiviteter och examination (då vi bedömde att befintliga lärandemål redan täckte in detta). I kursen *Tal- och skriftspråksutveckling* har exempelvis en föreläsning lagts in som fokuserar på kvantitativ metod utifrån ett aktuellt forskningsprojekt om barns ordförrådsutveckling, som sedan följs upp av studiegruppsuppgifter där de studerande får träna på att analysera kvantitativa data. Även en fältuppgift har lagts till där de studerande genom intervjuer med förskollärare samlar in data som sedan kvantifieras och analyseras. Studenternas kunskap om och förmåga att använda sig av olika typer av kvantitativa data i syfte att utveckla kunskap om barns tal- och skriftspråksutveckling examineras nu såväl skriftligt som muntligt.

Bilaga 3

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Högskolan Dalarna

Utbildning: Förskollärarexamen

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen och dess uppföljning.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Utbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
3–4	Utformning, genomförande och resultat		Bedömargruppens bedömning att utbildningen ”inte utformas, genomförs eller säkerställs på ett tillfredsställande sätt” vad gäller den konstruktiva länkningen i förhållande till examensmål 1 och 2, bygger på en tolkning av HF och en kunskapssyn som inte överensstämmer med samtida lärarutbildningsforskning eller vedertagen lärandeteori. Den uppdelning av examensmålen under rubrikerna <i>kunskap och förståelse, färdighet och förmåga</i>, samt <i>värderingsförmåga och förhållningssätt</i> som gjordes i anslutning till Bolognaanpassningen 2007 syftade till att tydliggöra betydelsen av att alla tre ”kunskapsformer” beaktas inom högre utbildning, inte till att skapa vattentäta skott mellan teoretiska ”kunskapskurser” och praktiska ”färdighetskurser”. Tvärtom visar samtida lärarutbildningsforskning att lärarstudenters professionella kunskapsutveckling gynnas av en kontinuerlig integrering av teoretisk förståelse och praktisk tillämpning i form av en gradvis fördjupning av dessa kunskaper.¹ Likaså finns starkt vetenskapligt stöd för en kunskapsprogression som går från kännedom och förståelse till analys, tillämpning och eget skapande (t.ex. Blooms taxonomi²). På samma sätt menar vi att kunskap och förståelse behöver kunna omsättas i reflekterande och omdömesgill handling, framför allt i en professionsutbildning som denna. Detta är inte minst viktigt för att genom konstruktiv länkning kunna examinera ett visst kunnande. Därför krävs lärandemål såsom ”visa förmåga att självständigt välja, motivera och tillämpa metodik för datainsamling och analys anpassad efter arbetets syfte” för att kunna examinera ett examensmål som ”visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder”. Det går med andra ord inte att få godkänt på detta lärandemål (uttryckt som en förmåga) utan att samtidigt uppnå examensmålet (uttryckt som kännedom/kunskap). Det var precis detta som John Biggs avsåg när han myntade begreppet <i>constructive alignment</i>.³ Slutsatsen att lärosätet inte relaterar till ”korrekt kunskapsform” i sina lärandemål bygger därför på en tolkning av ”konstruktiv länkning” som saknar vetenskapligt stöd.
4	5	8	

¹ Darling-Hammond, L. & Lieberman, A. (2012). *Teacher Education Around the World: Changing Policies and Practices*. London: Routledge.

Cochran-Smith, M. & Villegas, A. M. (2014). Framing Teacher Preparation Research: An Overview of the Field, Part 1. *Journal of Teacher Education* Vol. 66(1) 7–20

² Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., & Bloom, B. S (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.

³ Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education* 32. 347-364.

Biggs, J. (2003). Aligning Teaching and Assessing to Course Objectives. International Conference on Teaching and Learning in Higher Education: New trends and innovations.

4	4	8–9 Bedömargruppens slutsats att ”lärosätets kvalitetssäkringssystem gällande kursplaner inte fångar upp uppenbara fel och brister” är ett sakfel. Den process av beredning-granskning-fastställande av kursplaner som genomförs på flera nivåer har tvärtom medvetet säkerställt att kurserna inom det förskolepedagogiska området, den utbildningsvetenskapliga kärnan, liksom VFU:n innehåller lärandemål med tillhörande examinationsformer som säkerställer <i>både</i> ett teoretiskt kunnande/förståelse <i>och</i> en förmåga att använda och omsätta dessa kunskaper genom analys, reflektion och tillämpning. Det är alltså inte kvalitetssystemet i sig som är orsaken till dessa ”uppenbara fel och brister” (vilket även framgår av den tidigare bedömningen av denna aspekt [s. 3, stycke 5], liksom i UKÄ-granskningen av lärosätets kvalitetssystem), utan det faktum att våra lärarutbildningar bygger på en hög grad av integrering av teoretiska och praktiska moment, såväl som på en mer holistisk kunskapssyn, än den som bedömargruppen utgått ifrån. Bedömargruppens snäva tolkning av HF, liksom bedömningen att ämneskunskaper och kunskaper om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa metoder inte kan säkerställas genom lärandemål formulerade i termer av förmågor, skiljer sig också avsevärt från de bedömningar som gjordes i samband med granskningarna av våra grund- och ämneslärarutbildningar. I sitt utlåtande angående samma lärosätesövergripande integreringsmodell för säkerställande av examensmål skriver bedömargruppen för ämneslärarexamens UVK-del följande: ”Bedömargruppen anser att det sätt lärosätet arbetar på för att åstadkomma en integration mellan utbildningens olika delar, är positivt och en styrka i utbildningen.”⁴ Likaså gör bedömargruppen för ämnet bild inom ämneslärarexamen bedömningen att integreringen av kunskapsformer möjliggör fördjupning: ”Bedömargruppen uppfattar lärosätets ansträngningar med att få till en integration mellan utbildningens olika delar samt att få till en fördjupning som lovvärda.”⁵ Vi ser därför med förvåning hur samma grundläggande kunskapssyn och samma gemensamma integreringstanke kan bedömas som en styrka av en bedömargrupp och som tecken på ”uppenbara fel och brister” av en annan.
4	5	6–11 ”Aktuella kursplaner visar en fortsatt brist avseende användandet av kunskapsformer och säkrar därför inte måluppfyllelsen eller den konstruktiva länkningen. I kursplanerna tydliggörs inte korrekt kunskapsform i respektive kursplan samt att den konstruktiva länkningen fortfarande är otydlig.” Detta är ett sakfel då en genomgång av de på begäran inskickade 8 kursplanerna inom det förskolepedagogiska området (som bidrar till uppfyllelsen av mål 1) tillsammans innehåller 44 lärandemål som alla är tydligt formulerade som kunskaps- och förståelsemål (i genomsnitt 4–6 per

⁴ Reg.Nr. 411-00377-18 sid. 8

⁵ Ibid. sid. 2

			kurs). Likaså visar en systematisk genomgång av de 12 inskickade kursplanerna som bidrar till uppfyllelsen av mål 2 att samtliga innehåller lärandemål formulerade som kunskapsmål med koppling till examensmålet. Kursplanerna dessutom innehåller lärandemål formulerade som förmågor och färdigheter, vilket beror dels på den kunskapssyn som ligger till grund för vår utbildning (som beskrivits ovan), dels på det faktum att dessa kurser även bidrar till att säkra utbildningens övriga 24 examensmål.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigering